תיב

ַדְאָתְחַזָּר יִמִינָא, דְּכְתִּיב מִימִינוֹ אֵשׁ דָּת לָמוֹ. אָבַר רִבִּי אַבָּא, בְּשַׁצֵּתָא דִתְנָנָא דְסִינֵי הָוָה נָפִיק, סָלִיק אֵשָׁא, וּמִתְעַשָּר בְּהַהוּא ָתְנָנָא בְאָתְגַּלְיָיא, כְּאַתְכְּלָא דָא, וְסָלִיק וְנָחִית, וְכָל בִיחִין וּבוּסְמִין דִּבְגִנְתָּא דְּעֵדֶן, הָוָה סָלִיק הַהוּא תְנָנָא, בְּחֵיזוּ דְחִנְּור וְסוּמָק וְאוּכָם, הָדָא הוא דַכְתִיב, (שיר השירים ג) מְקַטָּוֶרת מֹר וּלְבוֹנָה מִכּל אַבְקַת רוֹכֵל.

הַהוֹא הְנָנָא מָאן הָוָה. אָמַר ר׳ יִצְחָק, שְׁכִינְהָּא דּאָתָגְלֵי לְתַפַּן, כְּמָה דָאַתִּ אֲמֵר, ושיר השירים מִי זֹאת עוֹלָה מִן הַמִּדְבָּר כְּתִמְרוֹת עֲשָׁן. אָמֵר 🛚 ר׳ יְהוּדָה, לָפֶה לָךְ כּוּלֵי הַאִי הָא קְרָא שָׁלִים הוא, דְּכָתִּיב וָהַר סִינֵי עֲשָׁן כָּלוֹ מִפְּנֵי אֲשָׁר יָרַד ַנְלָיו יְיָ׳ בָּאֵשׁ וַיַּעַל עֲשָׁנוֹ בְּעֶשֶׁן הַכִּבְשָׁן. זַבְּאָה עַמָּא דְחָמָאן דָּא, וְיַדְעִין דָּא.

אָבַר רָבִּי חִיָּיא, כַּד אָתְגִּלִיפוּ אַתְנַון בְּלוּחֵי אָבָנָא, הַווֹ מִתְחַזְיִין בּּתְּרִין סִטְרִין, מָפָּטְרָא דָא, וּמִפּּטְרָא דָא, וְלוּחִין מֵאֶבֶן סַנִפִּירִינוֹן הַווֹ, וִאָתִגִּלִיפוּ וִאָתִחַפִּיָין בְּאֵשָׁא חָוּורָא, וְאַתְוון הַווֹ מֵאֶשָׁא אוּכָמָא, וּמִתְגַּלְפָן בּתָרין סִטְרין, מִפּטְרָא דָא וּמִפּטְרָא דָא.

אָבַר ר׳ אַבָּא, לוּחִין הַווֹ בְּעֵינַיִיהוּ, וְאַתְנָון הַווֹ טָאסִין, וּמִתְחַזְיַין בּּתְרֵין אֶשִׁין, אֶשָּׂא ָחָנָירָא, וְאֶשָׁא אוּכָמָא, לְאִתְחֲזָאָה כַּחֲדָא, יִמִינֵא וּשִּׁמָאלָא, דִּכְתִּיב, (משלי ג) אַרְדְּ יָמִים בִּימִינָה בִּשְׂמֹאֹלָה וְגוֹ׳. וְהָא כְתִיב מִימִינוֹ אֵשׁ דָּת לָמוֹ. אֶלָא מִסְּטְרָא דִגְבוּרָה הָוָה, וּאָתִכּּלִילַת בִּימִינָא. וּבִגִּין כַּךְ אֵשָׂא חָוָּורָא ַוֹאֲשָׁא אוּכְמָא.

הַאנָא, כָּתִיב (שמות לב) וְהַלָּחֹת מַעֲשֶׂה אֱלֹהִים הַמָּה וְגו׳, (מַצַשָּה אֱלֹהִים וַדָּאי) אָמַר ָרַבִּּי יְהוּדָה, וְהַלֻּחֹת כְּתִיב, חַד. הְּוַי הֲווֹ וּמִתְחַזְיָין חַד. וָעֶשֶׁר אֲמִירָן מִתְגַּלְפֵּי בְּהוּ.

יָמִין בִּשְׂמֹאל, וּשְׂמֹאל שֶׁחוֹוֵר לִהְיוֹת יָמִין, שֶׁכָּתוּב מִימִינוֹ אֵשׁ דַת לַמוֹ.

אַבַּא, בִּשַעה שֵעַשַן שֵל אַבָּא, בִּשַעה שַעַשַן שַל ָסִינַי הָיָה יוֹצֵא, עוֹלֶה אֵשׁ, וּמָתעשר בָּאוֹתוֹ עַשַׁן בְּגַלוּי כָּאֵשָׁכּוֹל הַזֶּה, וְעוֹלֶה וְיוֹרֵד, וְכָל ָהָרֵיחוֹת וְהַבְּשָׂמִים שֶׁל גַּן עֵדֶן הָיָה ַמַצְלֶה אוֹתוֹ עָשָׁן בְּמַרְאֶה שֶׁל לָבָן וָאָדם וְשַׁחֹר. זֵהוּ שֵׁכַּתוּב (שיר ג) מָקַטֶּרֵת מר וּלְבוֹנָה מִכּל אַבְקַת רוכל.

אוֹתוֹ עַשָּׁן מֶה הָיָה? אָמַר רַבִּי יִצְחָק, שָׁכִינָה שֵׁנָּגִלְתָה לְשָׁם, שַׁנֵּאֲמַר מִי זאת עלָה מִן הַמִּדְבָּר בָּתִמְרוֹת עַשָּׁן. אָמַר רַבִּי יִהוּדָה, לָמָה לָךְ כָּל זֶה, הֲרֵי פָּסוּק שָׁלֵם הוא, שֵׁכָּתוּב וְהַר סִינֵי עֲשַׁן כֵּלוֹ מָפָּנֵי אֲשֶׁר יָרַד עָלָיו ה׳ בָּאֵשׁ וַיַּעַל עֲשָׁנוֹ כְּעֶשֶׁן הַכִּבְשָׁן. אַשְׁרֵי הָעָם שַׁרָאוּ אָת זֶה וְיָדְעוּ אֶת זֶה.

אַבֶּר רַבִּי חִיָּיא, כְּשֶׁנֶּחְקְקוּ הַאוֹתִיוֹת בָּלוּחוֹת הַאֶּבֶן, הַיוּ נְרָאִים מִשְׁנֵי צְדָדִים - מִצַּד זֵה וּמָצַר זֶה, וְהַלֹּוּחוֹת הָיוּ מֵאֶבֶן סַנְפִּירִינוֹן, וְנֶחְקְקוּ וְנִתְכַּסוּ בְּאֵשׁ לָבַנָה, וִהָאוֹתִיּוֹת הָיוּ מֵאֵשׁ - שָׁחֹרָה, וַחַקוּקִים בִּשְׁנֵי צְדָדִים מְצַר זֶה וּמְצַר זֶה.

אָבַר רַבִּי אַבָּא, הַלּוּחוֹת הָיוּ בַּצֵינֵיהֶם, וְהַאוֹתִיּוֹת הַיוּ טַסוֹת וְנָרְאוֹת בָּשָׁנֵי סוּגֵי אֵשׁ - אֵשׁ לְבָנָה וָאֵשׁ שְׁחֹרָה, לְהַרָאוֹת כְּאֶחָד יָמִין וּשָׂמֹאל, שֶׁכַּתוּב (משליג) אֹרֶךְ יָמִים בִּימִינַה בַּשָּׁמֹאלָה וְגוֹ׳. וַהַרֵי כַּתוּב מִימִינוֹ אֲשׁ דָּת לָמוֹ. אֵלָא מְצַּד הַגְּבוּרָה זֶה הָיָה, וְנִכְלֶלֶת בַּיָּמִין. וְלָכֵן אֵשׁ לְבָנָה וְאֵשׁ שְׁחֹרָה.

שָׁנִינוֹ, כָּתוּב (שמות לב) וְהַלֻּחֹת מַצַשָּׂה אֱלֹהִים הַפָּה וְגוֹ׳. (מַצַשֵּׁה אֱלֹהִים וַדַּאי) אָמַר רַבִּי יִהוּדָה, בָּתוּב וְהַלָּחֹת, אֶחָד. שְׁנַיִם הָיוּ וְנְרָאִים אָחָד. וְעֲשֵׂר אַמִירוֹת חַקוּקוֹת בָּהֵם, חָמֵשׁ כִּלוּלוֹת : שנים-ש"א יט אלול

ָחָמֵשׁ כְּלִילָן בְּחָמֵשׁ, לְמֶהֲוִי כֹלָא יְמִינָא. ַמַעֲשֵׂה אֱלֹהִים הֵמְּה וַדָּאי.

ָרָבְּי יִצְחָק אָמַר, שֶׁל סַנְפִּירִינוֹן הָווֹ, (דף פ״ד ע״ב) וּתָרִין אַבְנִין הַווֹ. וִאַבְנִין הַווֹ סְתִּימָאן. נָשִׁיב קַדְשָׁא בְרִיךְ הוּא בְּרוּחָא, וְאִתְפָּשְׁטוּ וְאִתְגְּלִיפוּ תְרֵין לוּחִין. ר׳ יְהוּדָה אָמַר, כְּצֵין סַנְפִּירִינוֹן הַווֹ. (דַהָּוָה אֶבֶּן מְבָּא) מַשְׁמַע הְּכְתִּיב מַעֲשֵׂה אֱלֹהִים הַמְּה.

אָבַר לֵיה, אִי הָכִי, סַנְפִּירִינוֹן דָא דְהוּא אַבְנָא טָבָא יַקּירָא מִשְׁאָר אֲבְנִין, לָאו עוֹבָדָא ַדְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא אִינּוּן. אֲמַר לֵיה, בְּמַאי אוֹקִימְנָא מַעֲשֵׂה אֱלֹהִים הַמָּה. הַמָּה דַיִּיקָא. אָלָא תָא חָזֵי, כְּתִיב וְהַלָּחֹת מַצַשָּׁה אֵלהִים. הַלָּחֹת כְּתִיב, וְלָא כְתִיב וְהָאֲבָנִים מַעֲשֵׂה אֵלהִים הַמָּה.

אָבֶר ר׳ שִׁמְעוֹן, כּלָא חַד הוּא, אֲבָל אִלֵּין הְּוִרין לוּחִין עַד לָא אִתְבְּוֹי עַלְמָא הַווֹ, וְאִסְתָּלָקוּ מֵעֶרֶב שַׁבָּת, וְעָבַד לוֹן קַדְשָׁא בְריךּ הוּא, ועוֹבֶדוֹי הַווֹ.

ָמָבָּר אָתָעַבִּידוּ. תָּאנָא, מֵהַהוּא טַלָּא עִלְּאָה, דְּנָגִיד מֵעַתִּיקָא קַדִּישָׁא. וְכַד נָגִיד וְאִתְמְשַׁךְ לַחֲקַל דְתַפּוּחִין קַדִּישִׁין, נְטַל קַדְשָׁא בָריך הוּא תָרין כִּפּוֹרִי מִנַּיִיהוּ, וְאִתְגְּלִידוּ, ּוְאָתְעָבִידוּ תְּרִין אֲבְנִין יַקִּירִין. נָשַׁב בְּהוּ, וְאָתְפָּשָׁטוּ לִתְרִין לוּחִין, הָדָא הוּא דְכְתִיב מַצַשֵּׁה אֱלֹהִים הַמָּה וְהַמִּכְתָּב מִכְתַּב אֱלֹהִים הוּא. כְּמָה דְכְתִּיב, (דברים ט) כְּתוּבִים בְּאֶצְבַע אַלֹהִים.

רָאנָא, אָצְבַּע אָלהִים. הַהוּא אָצְבַּע סָלִיק לַעֲשָׂרָה. כְּמָה דְּאָתְּמַר, אֶצְבַּע אֱלֹהִים היא. וְכָל אֶצְבַּע וְאֶצְבַּע סָלִיק לַעֲשָׂרָה, עַד דְּאָתְעָבִיד יְדָא שְׁלֵימָתָא, דִּכְתִּיב, (שמות יד) וַיַּרְא ּיִשְׂרָאֵל אֶת הַיָּד הַגְּּדוֹלָה.

בְּחָמֵשׁ, לִּהְיוֹת הַכּּלֹ יָמִין. מַעֲשֵׁה אֱלֹהִים הֵפָּה וַדַּאי.

רַבִּי יִצְחָק אָמַר, שֶׁל סַנְפִּירִינוֹן הָיוּ, וּשְׁתֵּי אֲבָנִים הָיוּ, וְהָאֲבָנִים הָיוּ סְתוּמוֹת. נָשֵׁב הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּרוּחַ, וְהִתְפַּשְׁטוּ וְנֶחְקְקוּ שְׁנֵי לוּחוֹת. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, כְּצֵין סַנְפִּירִינוֹן הָיוּ, (שֶׁהִיְתָה אֶבֶן טוֹבָה) מַשְׁמָע שֻׁכָּתוּב מַעֲשֵׂה אֱלֹהִים הַמַּה.

אָם כָּךְ, סַנְפִּירִינוֹן זֶה, שָׁהִיא אֶבֶן טוֹבָה וּכְבֵּדָה מִשְּׁאָר הָאֲבָנִים, אֵינָם מַצֲשֵׂה שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא? אָמַר לוֹ, בַּמֶּה בֵּאַרְנוּ ַמַעֲשֵׂה אֱלֹהִים הֵפָּה? הַפָּה דַּוְקָא. אֶלָא בּא וּרְאֵה, כָּתוּב וְהַלָּחֹת מַצַשָּה אֱלֹהִים. הַלָּחֹת כָּתוּב, וְלֹא כָתוּב וְהָאֲבָנִים מַצֵשֵׂה אֱלֹהִים הַמָּה.

אָבֶר רַבִּי שִׁמְעוֹן, הַכּּל אֶחָד הוּא, אֲבָל שְׁנֵי הַלּוּחוֹת הַלְּלוּ, עַד שֶׁלֹא נִבְרָא הָעוֹלָם הָיוּ, וְנִתְעַלוּ מֵעֶרֶב שַׁבָּת, וְעָשָׂה אוֹתָם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוא, וּמַצֵשִיו הָיוּ.

בְּבָּה הָם נַצֲשׁוּ? שָׁנִינוּ, מֵאוֹתוֹ הַטַּל הָעֶלְיוֹן שָׁשׁוֹפֵעַ מִן הָעַתִּיק הַקָּרוֹשׁ. וּכְשָׁשׁוֹפֵעַ וְנִמְשָׁךְ לִשְּׁבַה הַתַּפּוּחִים הַקְּדוֹשִׁים, נָטַל הַקְּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שָׁתֵּי טִפּוֹת כְּפוֹר מֵהֶם וָנְגְלְדוּ, וְנַצֲשׁוּ שָׁתֵּי אֲבָנִים יִקְרוֹת. נָשַׁב בָּהֶן, וְהִתְפַּשְׁטוּ לִשְׁנֵי לוחות. זהו שֶׁכָּתוּב מַצַשֵּה אֱלֹהִים הַמָּה וְהַמִּכְתָּב מִכְתַב אֱלֹהִים הוּא, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שמות לב)

פָתוּבִים בָּאֵצְבַּע אֱלֹהִים. שָׁנִינוֹ, אֶצְבַּע אֱלֹהִים - אוֹתָה אָצִבַּע עוֹלָה לַעֲשָׂרָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר אֶצְבַּע אֱלֹהִים הִיא. וְכָל אֶצְבַּע וָאֶצְבַּע עוֹלָה לַעֲשָׂרָה, עַד שַּנַּעֲשֵׂית יָד שְׁלֵמָה, שֶׁכְּתוּב (שמות ָרָא יִשְּׂרָאֵל אֶת הַיָּד הַגְּדֹלָה. אָבֵּר ר׳ יְהוּדָה, חָרוּת עֵל הַלָּחֹת, נְקִיבָן הֲוּוֹ אֲבְנִין, וְאִתְחֲזִיאוּ לִתְּרִין סִטְרִין, חָרוּת גִּלוּפָּא דְגְלִיפִּין. אָמֵר ר׳ אַבָּא, מֵהַאי סִטְרָא אִתְחֲזֵי סִטְרָא אַחֲרָא, וְאִתְקְרִי מֵהָכָא, מֵה דְכִתִּיב בִּסְטָרָא אַחַרָא.

רָבָּי אֶלְעָזָר אָמַר, בְּגֵס הְוּוֹ כְּתִּיבִין, דְּכָל בְּגִי נְשָׁא, הְוּוֹ אַמְרִין וְסְהֲדִין, דְּהָא מִכְתַּב אֶלהִים הוּא וַדָּאי, דְּהָא כָּל בְּגֵי עָלְמָא לָא יַכְלִין לְמִנְדַע לוֹן כְּמָה דַהַוּוֹ.

לְּדַעְתַּיְיהוּ דְּאִינּוּן דְּאַמְרוּן, נְּקִיכִּין הֲוּוֹ, מִי כְּתִיב חָרוּת בַּלֶּחֹת, עַל הַלָּחֹת כְּתִיב. אֶלָּא הָכִי תָאנָא, חֲמִשְׁא קְלִין אִינּוּן לִימִינָא, וְחַמְשְׁא לְשְׁמְאלָא. וְאִינּוּן דִּשְּׁמְאלָא לִימִינָא, וְחַמְשְׁא לִשְּׁמְאלָא. וְאִינּוּן דִּשְּׁמְאלָא לְּא רִימִינָא, אִתְחְזוּן אִינּוּן בְּימִינָא, וְמִן יְמִינָא, אִתְחְזוּן אִינּוּן דִּשְּׁמְאלָא, וְהָכָא כּלָּא אִיהוּ יְמִינָא, וְאִתְּכְּלִילְן אָמִין, מָאן דְּהְוָה בְּסִטְרָא דָא, חָמֵי לְסִירָא אַחְרָא, וְקָרִי לוֹן לְאִינוּן אַתְנִון. דְּהָא לְסִירָא אַתְחְזַר יְמִינָא, דְּכְתִּיב מִימִינוֹ תַּנִין, שְׂמָאלָא אִתְחְזַר יְמִינָא, דְּכְתִּיב מִימִינוֹ אֵשׁ דְּת לָמוֹ, וּבְגִין בַּךְ מִכְתַּב אֱלֹהִים הוּא אֵשׁ דְת לָמוֹ, וּבְגִין בַּךְ מִכְתַּב אֱלֹהִים הוּא וַבְּאי.

הָא פֵּיצַד, מָאן דְּהְנָה מִפְּטְרָא דָא, הָנָה קָרֵי בְּדָא, אָנֹכִי יְיִ׳ אֱלֹהֶיךּ. וּמֵאָלֵין אַתְנון הָנְה חָמֵי, וְקָרֵי לֹא תִרְצַח. הָנְה קָרִי לֹא יִהְיֶה לְּךָ. וְמָרִי לֹא יִהְיֶה לְּךָ. וְהַנָה חָמֵי וְקָרִי, לֹא תִנְאַף. וַהְנָה קָרִי לֹא תִשָּׂא אָת שֵׁם יְיִי אֱלֹהֶיךּ לַשְּׁיְא. וַהְנָה חָמֵי וְקָרִי לֹא תִגְנֹב. וְכֹלְּא מִפְּטְרָא דָא, וְכָךְ לְכֵלְהוּ, וּכְדֵין מִפְּטְרָא אַחְרָא, וְכֵלְהוּ כְלִילָן דָּא בְּדָא כְהַאי מִפְּטְרָא דְכְתִיב, (שמות לב) מִכְתַּב אֱלֹהִים בּוּא וַבְּאי. בְּרָא הוּא דְכְתִיב, (שמות לב) מִכְתַּב אֱלֹהִים הוּא וַדָּאי.

וַיֵּכֶד משֶׁה אֶל הָעָם וַיּאׁמֶר אֲלֵהֶם. רִבּּי יוֹסֵי אָמַר, מָאי אֲמִירָא דָא דְכְתִּיב וַיּאׁמֶר אֲלֵיהֶם, וְלָא כְתִיב מָאי קָאָמֵר. אָמַר רִבִּי יִצְחָק, תָּא חָזִי, אָרְחָא דְעָלְמָא הוּא, כַּד אָתִי

אָבֵּר רַבִּי יְהוּדָה, חָרוּת עַל הַלָּחת
- נְקוּבִים הָיוּ הָאֲבָנִים וְנִרְאוּ מִשְׁנִי
צְדְדִים, חָרוּת חֲמִיקָה שֶׁל
חֲמִיקוֹת. אָמַר רַבִּי אַבָּא, מִצַּד זֶה
נִרְאָה הַצַּד הָאַחֵר, וְנְקְרָא מִכָּאן
מַה שָׁכַּתוּב בַּצַד הַאַחַר.
מַה שָׁכַּתוּב בַּצַד הַאַחַר.

בַּר שָּבָּוֹת יְבַּבּן יְהַצַּיֵּת . בְּבֵּל הָיּוּ רַבְּּנֹ הָיּוּ כְּתוּבִים, שֶׁכָּל בְּנֵי הָאָדָם הָיּוּ אוֹמְרִים וּמְעִידִים שֶׁהֲרֵי מִכְתַּבּ אֵלְהִים הּוּא וַדַּאִי, שֶׁהְרֵי כָּל בְּנֵי אָלְהִים הוּא וַדַּאִי, שֶׁהְרֵי כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם לֹא יָכְלוּ לָדַעַת אוֹתָם כְּמוֹ שָׁהֵיוּ.

לְּדַעְהָם שֶׁל הָאוֹמְרִים נְקוּבִים הָיּוֹ, הַאִם כְּתוּב חָרוּת בַּלֻּחֹת? עַל הָיוֹ, הַאִם כְּתוּב חָרוּת בַּלֻּחֹת? עַל הַלְּחֹת כָּתוּב. אֶלָא כָּךְ שָׁנִינוּ, חֲמִשָּׁה קוֹלוֹת הַם לְיָמִין וַחְמִשָּׁה לְשְׁמֹאל, וְאוֹתָם שֶׁל הַשְּׁמֹאל בְּלְּיִלִים בַּיִּמִין. וּמַהַיָּמִין נְרְאוּ אוֹתָם שֶׁבַשְּׁמֹאל, וְכָאן הַכּּל הוּא אוֹתָם שֶׁבַשְּׁמֹאל, וְכָאן הַכּּל הוּא יָמִין, וְנְכְלְלוּ אֵלֶה בְּאֵלֶה, מַה שָׁהָיָה בְּצֵד זָה נִרְאָה לַצֵּד הָאַחֵר, וְלְוֹרְאִים אֶת אוֹתָם הָאוֹתִיּוֹת. שְׁהָינוּ, הַשְּׁמֹאל הָפַּךְ לִהְיוֹת יְמִין, שֶׁבָּתוּב מִימִינוֹ אֵשׁ דָּת לָמוֹ, וְמִשְׁכּתוֹב מִימִינוֹ אֵשׁ דָּת לָמוֹ, וְדָּאים בָּן מִרְתַב אֶלהִים הוּא וַדְּאי.

הָבֵיצַּר? מַה שֶׁהָיָה בַּצַּד הַזֶּה הָיָה קוֹרֵא בָּזֶה, אָנֹכִי ה׳ אֱלֹהֶיךּ, וּמֵהָאוֹתִיּוֹת הַלְּלוּ הָיָה רוֹאָה וְקוֹרֵא לֹא תִּרְצַח. הָיָה קוֹרֵא לֹא יִהְיֶה לְךְּ, וְהָיָה רוֹאֶה וְקוֹרֵא לֹא תִנְאָף. וְהָיָה קוֹרֵא לֹא תִשָּׂא אֶת שֵׁם ה׳ אֱלֹהֶיךּ לַשְּׁוְא. וְהָיָה רוֹאֶה וְקוֹרֵא לֹא תִגְנֹב. וְהַכּל מִצַּד זֶה. וְכָלְּם זֶה בָּזֶה כְּגוֹן זֶה. זֶהוּ שְׁכָּתוֹּב (שםלנ) מִכְתַב אֱלֹהִים הוֹא.

מְרְתַּב אֱלֹהִים הוּא וַדַּאי. וַיֵּרֶד מֹשֶׁה אֶל הָעָם וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם. רַבִּי יוֹטִי אָמַר, מַהִּי הָאֲמִירָה הַזּוֹ שׁבָּתוּב וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם, וְלֹא כָתוּב מָה אָמַר? אָמַר רַבִּי יִצְחָק, בֹּא וּרְאֵה, דֶּרֶךְ הָעוֹלָם הוּא, כְּשֶׁבָּאָה שִׁמְחָה לַאָדָם אוֹ כִּשְׁבָּא צַעַר -

לשנה אחת: יח טבת

ֶּחֶדְנָותָא לְבַר נָשׁ, אוֹ כַּד אָתֵי צַעְרָא, עַד לָא יַדַע מִנֵּיה לָא יְכִיל לְמִסְבַּל, דְּהָא לִבְּא אִתְפְּרַח לְשַעְתָא. וְכַד יָדַע מִנִּיה, קָאִים בְּקִיוּמֵיה, וְיָכִיל לְמִסְבַּל. כָּל שֶׁכֵּן הָכָא, (יִ״א וְהָכִּא לִאוֹ הָכִּי) דְּהָא משֶׁה אָמֵר לוֹן כָּל מַה דְהְנָה לְבָתָר, וְאַתְקִיף לְבַּיִיהוּ בְמִלִּין, וְלָא יָכִילוּ לְמִסְבַּל. כָּל שֶׁכֵּן אִי לָא אָמֵר לוֹן מִידִי. וּבְגִין כָּךְ וַיֹּאמֶר שְׁכֵּן אִי לָא אָמֵר לוֹן מִידִי. וּבְגִין כָּךְ וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם בְּקַדְמִיתָא, וְאִתְתָּקַף לִבַּיִיהוּ. וּלְבָתַר וַיִּדַבֵּר אֲלֵהֶם.

וְעֶם כָּל דָּא, לָא יָכִילוּ לְמִסְבַּל, דְּהָא תְנִינָן, אָמֵר ר׳ יְהוּדָה אָמֵר ר׳ חִיִּיא אָמֵר ר׳ יוֹמִי, כַּד שָׁמְעוּ מִלָּה דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, פַּרְחַת נִשְׁמְתִיְיהוּ, וְסַלְקָא נִשְׁמְתִיְיהוּ דְּיִשְׂרָאֵל, עַד כָּרְמֵי יְקָרָא דִילֵיה, לְאִתְדַּבְּקָא תַּמְן.

אָכְּרָה אוֹרִיִיתָא קְמֵיהּ דְּקוּדְשָׁא כְּרִיךְ הוּא,

וְכִי לְמַגְּנָא קְנֵיגְ הְנִינְא מִהְּנִי אַלְפֵּי שְׁנִין,

עַד לָא אִתְּבְּּרִי עַלְמָא, לְמַגְנָא כְתִיב בָּה, (ייִּיִּרְא

יוֹ) וְאִישׁ (דף פ״ה ע״א) אִישׁ מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּמִן הַגֵּר

הַגָּר בְּתוֹכָם (ייִּיִּרְא כִּוֹ) וְאֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תְּדַבֵּר

לֵאמֹר. (ייִּרְא כִּה) כִּי לִי בְנֵי יִשְׂרָאֵל עֲבָדִים. אָן

אִינוּון בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. בָּה שַׁעְתָא, אָהַדְרַת

אִינוּון בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. בָּה שַׁעְתָא, אָהַדְרַת

אוֹרִיִיתָא נִשְׁמְתַיִיהוּ דְּיִשְׂרָאֵל, בָּל חַד וְחַד

לְאַתְּרִיה. אוֹרַיִיתָא אַתְּקִיפַת, וַוְאַחִידַת בְּהוּ לְיִשְׂרָאֵל הָדָא הוּא

בְנִשְׁמְתִיִיהוּ, לְאָהַדְּרָא לְהוּ לְיִשְׂרָאֵל הָדָא הוּא הִיּא הַנְיִי תְּמִימָה מְשִׁיבַת נְפָשׁ.

בְּנִשְׁמָתִיִיהוּ, וְאָבְּרָת יְיִי תְּמִימָה מְשִׁיבַת נְפָשׁ.

מְשִׁיבַת נָפָשׁ מַמְשׁ.

הָאנָא, כְּתִיב (דברי הימים א כט) וַיֵּשֶׁב שְׁלֹמֹה עַל כָּפָא יְיָ׳ לְמֶלֶךְ, כְּמָה דִּכְתִּיב, (מלכים א י) שֵׁשׁ יְיָ׳ לְמֶלֶךְ, כְּמָה דִּכְתִּיב, (מלכים א י) שֵׁשׁ מַעֲלוֹת לַכִּפָּא. ר׳ אַבָּא אָמֵר, דְּקַיְּימָא סִיְהְרָא בְאַשְׁלָמוּתָא. דְתָנִינָן, בְּיוֹמוֹי דְשְׁלֹמֹה, קַיְּימָא סִיְהַרָא בְאַשְׁלָמוּתָא.

אַנְלָמִר בְאַשְׁלְמוּתְא. (נ״א תְאנָא בְתִיב וַהָּרֶב חָבְמַת שְׁלֹמֹה וְנו׳

פְּשֶׁצְדִין לֹא יוֹדֵעַ מִמֶּנוּ, לֹא יָכוֹל לְסְבּל, שֶׁהְרֵי לְבּוֹ פּוֹרֵחַ לְשָׁעָה. וּכְשֶׁיוֹדֵעַ מִמֶּנוּ, עוֹמֵד בְּקְיּוּמוֹ וְיָכוֹל לְסְבּל. כָּל שֶׁבֵּן כָּאן, (וְכְּאוֹ אִינוּ כְּרְ) שָׁהָרֵי מֹשֶׁה אָמֵר לָהֶם כָּל מַה שֶׁהָיָה אַחַר כָּךְ וְחִזֵּק לִבֶּם בִּדְכִרִים, וְלֹא יָכְלוּ לִסְבּל. כָּל שֶׁבֵּן אָם לֹא הָיָה אוֹמֵר לָהֶם דְּבָר. וּמִשׁוּם כָּךְ וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם בַּתְּחִלָּה, וְחִזֵּק לִבָּם, וְאַחַר כָּךְ וַיִּדַבֵּר אָלהִים.

ְּעָם כָּל זֶה לֹא יָכְלוּ לִסְבּל, שֶׁהֲרֵי שָׁנִינוּ, אָמַר רַבִּי יְהוּדָה אָמַר רַבִּי חִיָּיא אָמַר רַבִּי יוֹמֵי, כְּשֶׁשְּמְעוּ דְבָרוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, פָּרְחָה נִשְׁמָתָם, וְעַלְתָה נִשְׁמָתָם שֶׁליִשְׂרָאֵל עַד כִּמַא כְבוֹדוֹ לְהִדָּבֵק שׁם.

אָבְרָה תוֹרָה לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְכִי לְחִנָּם הָיִיתִי מֵאַלְפַּיִם שָׁנִים טֶרֶם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם?! ּלְחָנָּם כַּתוּב בָּה (ויקרא יז) וְאִישׁ אִישׁ מַבָּנֵי יִשְׂרַאֵל וּמָן הַגֵּר הַגַּר בָּתוֹכָם, (שמות ל) וְאֵל בְּנֵי יִשְּׂרָאֵל תְּדַבֵּר לֵאמֹר, (ויקרא בה) כִּי לִי בְנֵי יִשְׂרָאֵל עֲבָדִים?! אֵיפֹה הֵם בְּנֵי יִשְׂרָאֵלֹ? בְּאוֹתָהּ שָׁעָה הֶחֱזִירָה הַתּוֹרָה אֶת נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל כָּל אֶחָד וְאֶחָד לִמְקוֹמוֹ. הַתּוֹרָה בָּנִשְׁמוֹתֵיהֶם וְאָחֲזָה חוּקה לְהַחֲזִיר אוֹתָן לְיִשְׂרָאֵל. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים יט) תּוֹרַת ה' תִּמִימָה ַמְשִׁיבַת נָפֶשׁ. מְשִׁיבַת נֶפֶשׁ מַפְשׁ. שָׁנִינוֹ, פָתוּב וַיֵּשֶׁב שְׁלֹמה עַל כִּפֵא **שִׁנִינוֹ**, כָּתוּב וַיֵּשֶׁב שְׁלֹמה עַל כִּפֵא ה׳ לְמֵלֶךְ, כְּמוֹ שֻׁכַּתוּב (מלכים-אי) ָשֵׁשׁ מַצֵלוֹת לַכְּסֵא. רַבִּי אַבָּא אָמַר, עָמְרָה שַׁהַלְּבָנָה בִּשְׁלֵמוּת, שַשָּנִינוּ שַבִּימֵי שִׁלֹמה עָמְדָה הַלְבָנָה בִּשְׁלֵמוּת.

אֵיבְתַּ בִּשְׁלֵמוּת ? (שְנִינוּ, בְּתוּב וַתֵּרֶב חָבְמַת שְׁלֹמֹה וְגוֹ׳. מַהוּ וַתַּרֶבּ? אָמֵר רַבִּי אַבָּא, שֶׁצָמְדָה הַלְּבָנָה בִּשְׁלֵמוּתָה. מַהוּ בִּשְׁלַמוּתָהּ?

קאי נַהֶּרֶב, אָפָר ר׳ אַבָּא דְקַיָּיִמָא סִיהָרָא בְאַשְׁלְמוּתָא טָאי בְאַשְׁלְמוּתָא) דְּקַיְּילָא בַּחְוֹלְשְׁה עְשְׂר,